

Kraków, dnia 5 października 2021 r.

**Raport z działalności Zespołu ds. zabezpieczenia archiwaliów archiwum
zakładowego Urzędu Miasta Krakowa oraz określenia zasad postępowania z ocalałymi
archiwaliami po zakończeniu akcji ratowniczo-gaśniczej
w okresie od dnia 11. 02. 2021 r. do dnia 26. 08. 2021 r.**

W sobotę 6 lutego 2021 roku w magazynach archiwum Urzędu Miasta Krakowa przy ul. Na Załęczu 2 wybuchł pożar, który pomimo zaangażowania wielu jednostek straży pożarnej został opanowany dopiero po 10 dniach. W dniu 17 lutego teren objęty działaniami ratowniczo-gaśniczymi został za protokolarnym potwierdzeniem przekazany przez Komendę Miejską PSP w Krakowie Urzędowi Miasta Krakowa. Pożar objął swoim zasięgiem cztery magazyny archiwalne znajdujące się w halach nr 1 i nr 2.

W momencie wybuchu pożaru w magazynach zgromadzonych było ok. 20372 mb. akt, w tym 5272 mb. akt kategorii A. Po zakończeniu akcji gaśniczej teren archiwum został objęty nadzorem policji. Dochodzenie wszczęła Prokuratura Okręgowa w Krakowie. Ekspertyzę zniszczonych budynków archiwum Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego zlecił ekspertom z Politechniki Krakowskiej. Wykonanie ekspertyz było niezbędne do rozpoczęcia prac mających na celu wydobycie ocalałych akt.

Prezydent Miasta Krakowa Zarządzeniem nr 323/2021 z dnia 11 lutego 2021 powołał Zespół ds. zabezpieczenia archiwaliów archiwum zakładowego Urzędu Miasta Krakowa oraz określenia zasad postępowania z ocalałymi archiwaliami po zakończeniu akcji ratowniczo-gaśniczej. Przewodniczącym Zespołu został Antoni Fryczek, Sekretarz Miasta Krakowa. Wiceprzewodniczącymi zespołu zostali dr Kamila Follprecht, Zastępca Dyrektora Archiwum Narodowego w Krakowie oraz Zbigniew Pasierbek, Kierownik Archiwum UMK. Sekretarzem komisji została Agnieszka Sasnal z Archiwum UMK. Członkami zespołu zostali Barbara Skrabacz-Matusik, Zastępca Dyrektora Wydziału Organizacji i Nadzoru UMK, Małgorzata Słowik-Kramarz z Zarządu Inwestycji Miejskich, Zofia Jakóbczyk, Zastępca Dyrektora Wydziału Obsługi UMK, Małgorzata Bochenek oraz Anna Seweryn z Archiwum Narodowego w Krakowie. Łącznie odbyło się 12 posiedzeń Zespołu, w tym 4 na ul. Na Załęczu 2 (z każdego posiedzenia sporządzono protokół).

Zespół jako specjalistyczne gremium doradcze i opiniodawcze miał za zadanie prowadzenie analiz, weryfikacji i ocen stanu faktycznego związanego z dokonanymi przez pożar zniszczeniami w zasobie Archiwum zakładowego UMK, celem zarekomendowania Prezydentowi Miasta Krakowa niezbędnych kierunków działań. Procedury ratowania akt, wykaz niezbędnego sprzętu, materiałów oraz środków ochrony osobistej zostały opracowane przez konserwatorzy ANK Małgorzatę Bochenek i Annę Seweryn i przedstawione w formie prezentacji podczas szkolenia dla pracowników Archiwum Zakładowego UMK.

Podczas kolejnych posiedzeń Zespołu opracowany został wstępny plan prowadzenia prac przy wydobywaniu akt, w tym ustalono priorytet w zakresie działań obejmujących ratowanie dokumentów o najwyższych kategoriach archiwalnych, tj. dokumentów kategorii A i B

50, które miały zostać poddane procesowi mrożenia, a w dalszej kolejności suszenia metodą liofilizacji i dezynfekcji metodą fumigacji.

Zespół wskazał również na konieczność wynajęcia komór mrozących na potrzeby zabezpieczenia wydobywanych akt. Ustalono również sposób postępowania ze spalonymi aktami, których stopień zniszczenia, w ocenie zarówno konserwatorów akt, jak i archiwistów UMK nie będzie kwalifikował ich do dalszego ratowania, lub stan zachowania będzie powodował iż dany dokument z uwagi na znaczny stopień zniszczenia nie będzie spełniał kryteriów dokumentu urzędowego.

Wskazano również na konieczność zabezpieczenia odpowiednich powierzchni magazynowych do suszenia akt niższych kategorii i wyposażenia ich w osuszacze powietrza. Jako miejsce docelowe suszenia akt wskazano - opuszczony już budynek Archiwum Narodowego w Krakowie przy ul. Lubicz 25b. Ustalono również, że po osuszeniu tych dokumentów konieczna będzie ich dezynfekcja.

W trakcie kolejnych posiedzeń Zespołu określone zostały szczegółowe potrzeby sprzętowe w zakresie wyposażenia stanowisk pracy i montażu namiotów roboczych, wskazano na konieczność przeszkolenia pracowników zajmujących się wydobywaniem akt w tym szkolenia co do metodologii pracy i szkolenia BHP oraz ustalono konieczność powołania specjalistów z zakresu konserwacji akt oraz specjalisty - mikrobiologa. Urząd Miasta Krakowa w dniu 14. 04. 2021 r. zawarł umowę z AMC Sztuka, podmiotem specjalizującym się w konserwacji akt. Od 20. 04. 2021 r. badania mikrobiologiczne prowadzili mikrobiologowie z Katedry Mikrobiologii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Pracownicy Archiwum Narodowego w Krakowie omówili metodologię postępowania z wydobytymi aktami oraz zasady ochrony osób pracujących przy segregacji wydobytych akt, które następnie w toku prac zostały uszczegółowione i doprecyzowane przez konserwatorów z AMC Sztuka. Przed przystąpieniem do prac wydobywczych dokonano utwardzenia terenu na którym zostały postawione namioty wyposażone w sprzęt niezbędny do prowadzenia prac porządkowych. Wszystkich pracowników, zgodnie z zaleceniami Zespołu wyposażono w odzież ochronną i środki ochrony osobistej oraz przeszkolono w odpowiednim zakresie.

Niezależnie od formalnych, protokołowanych posiedzeń zespołu, od chwili rozpoczęcia wydobywania dokumentów, na miejscu wydobywania i segregacji akt przy ul. Na Załęczu odbywały się również spotkania robocze z udziałem kierownictwa Zespołu oraz konserwatorów akt oraz archiwistów UMK, podczas których dokonywano bieżących ustaleń i usprawnień w prowadzonych pracach.

Przed rozpoczęciem prac wydobywczych w dniu 16 lutego w trakcie prowadzonej akcji gaśniczej do siedziby Archiwum Narodowego w Krakowie przy ul. Rakowickiej przewiezionych zostało ok. 18 mb akt, które zostały wyniesione przez strażaków z gaszonych magazynów. Akta zostały posegregowane, zabezpieczone, zamrożone lub przygotowane do procesu mrożenia. Akta te zostały następnie przewiezione do Archiwum Państwowego w Katowicach, gdzie poddano je procesowi liofilizacji, suszenia i dezynfekcji.

W dniu 21 kwietnia do Archiwum Narodowego w Krakowie przekazanych zostało do zamrożenia ok. 8.8 mb. akt. Spowodowane to było faktem, że do archiwum UMK nie dotarł jeszcze kontener chłodnia w którym miano mrozić ocalałe akta.

Po otrzymaniu zgody Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego 12 kwietnia 2021 r. firma Trans-Ziem rozpoczęła prace wyburzeniowe magazynu nr 4 (hala nr 2).

Równolegle wydobywane były akta, które do namiotów dostarczali pracownicy firmy rozbiórkowej. W trzech namiotach prowadzono prace polegające na selekcji wydobytych dokumentów oraz ich porządkowaniu.

Wszystkie prace były prowadzone pod nadzorem zatrudnionych przez Urząd Miasta konserwatorów, Aleksandry i Marka Ciesielczyków z firmy AMC SZTUKA oraz pracowników Archiwum Narodowego w Krakowie. Prace przy porządkowaniu wydobytych akt wykonywali pracownicy archiwum UMK a także osoby zatrudnione na podstawie umowy zlecenia oraz pracownicy z innych wydziałów Urzędu.

W dniu 14 maja 2021 r. zakończono rozbiórkę magazynu nr 4. Łącznie z tego magazynu wydobyto ok. 196 mb. akt, z czego 174 mb. zostało zamrożone, a 22 mb. skierowano do suszenia.

Prace przy rozbiórce magazynu nr 2 (hala nr 1) wznowione zostały zgodnie z dyspozycją Prokuratury 7 czerwca. Na tym etapie prac wydobywczych segregacja akt była dokonywana przy udziale techników z Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie. Przedłużający się okres wydobywania akt spowodował, że ich stan z każdym dniem ulegał znacznemu pogorszeniu. Przemoczone akta zaczęły gnić, pojawiła się pleśń oraz grzyb. Stan ten został formalnie potwierdzony w dniu 11 czerwca 2021 r. w trakcie wizji lokalnej poszerzonej grupy roboczej składającej się z przedstawicieli Zespołu zadaniowego i mikrobiologa dr hab. Tomasza Sawoszczuka. Przeprowadzone badania mikrobiologiczne potwierdziły znaczne skażenie biologiczne.

Zespół zobowiązał Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego do pilnego skonsultowania z ekspertami z Politechniki Krakowskiej – autorami Ekspertyzy technicznej zabezpieczenia i usunięcia skutków katastrofy budowlanej w kwestii możliwości ewentualnego przyspieszenia rozpoczęcia wydobywania akt z magazynu nr 1 (parter hali nr 1). Efektem powyższych działań była przesłana w dniu 21.06.2021 r. korekta techniczna w ramach nadzoru autorskiego wcześniejszej ekspertyzy. Po otrzymaniu ekspertyzy rozpoczęto prace rozbiórkowe magazynu nr 1 (hala nr 1) oraz magazynu nr 3 (hala nr 2). W trakcie prowadzonych prac stwierdzono ogromne zniszczenie akt spowodowane pożarem oraz postępującym skażeniem mikrobiologicznym. Okoliczności te spowodowały, że znaczna część skażonych akt nie nadawała się do zabezpieczenia.

Prace wyburzeniowe i wydobywanie prowadzono do dnia 5 sierpnia 2021 r. Z magazynu nr 2 znajdującego się na piętrze hali nr 1 wydobyto 663 mb. akt. Z magazynu nr 1 (hala nr 2 parter) wydobyto niewielkie ilości akt, w tym 18 szt. książek meldunkowych, natomiast dokumentacja znajdująca się w magazynie nr 3 (hala nr 2 parter) uległa całkowitemu zniszczeniu.

Łącznie w trakcie akcji ratowniczej ze zniszczonych magazynów archiwum wydobyto i zabezpieczono ok. 877 mb. akt. Zamrożonych zostało ok. 800 mb akt. Ok. 77 mb. poddano procesowi suszenia.

Podane liczby mogą się różnić od danych, które otrzymamy po ostatecznym zakończeniu wszystkich prac związanych z osuszeniem oraz uporządkowaniem akt.

Do dnia 15 sierpnia 2021 r. firma TRANS-ZIEM zakończyła wszystkie prace porządkowe na terenie rozebranych hal magazynowych pozostawiając jedynie ich fundamenty. Z pożaru ocalał budynek administracyjny oraz korytarze łączące go z halą nr 3. Podczas prac wydobywczych część akt była przewożona do budynku wynajętego od Archiwum Narodowego

w Krakowie mieszczącego się przy ul. Lubicz 25b. W tym budynku były poddawane procesowi suszenia. Wysuszone akta przewożono do Biblioteki Jagiellońskiej i poddawano procesowi dezynfekcji. Łącznie pracami tymi objęto ok. 77 mb. akt.

Wysuszone akta przewożone są do budynku tymczasowego archiwum UMK przy ul. Dobrego Pasterza 116a. gdzie będą stopniowo porządkowane i ewidencjonowane.

Zespół ustalił, że w celu wypracowania najlepszych metod dalszego ratowania zamrożonych dokumentów koniecznym jest, aby mniejsze ilości uratowanych dokumentów przekazać zarówno firmie BELFOR jak i Uniwersytetowi Mikołaja Kopernika w Toruniu celem porównania efektów zastosowanych przez nich metod osuszania i dezynfekcji akt.

W dniu 18.08.2021 roku przekazano do liofilizacji na Uniwersytecie im. Mikołaja Kopernika w Toruniu ok. 28 mb. akt. Kolejne ok. 50 mb. akt zostanie przekazana w listopadzie 2021 r. firmie BELFOR, celem poddania tym samym procesom. Zgodnie z zawartymi umowami akta powinny zostać zwrócone do UMK do końca marca 2022 r. Wówczas z udziałem członków Zespołu oraz konserwatorów akt zostanie dokonana analiza stanu zachowania odzyskanych dokumentów. Stosownie do jej wyników zostanie wskazany podmiot, który zajmie się dalszym procesem liofilizacji i dezynfekcji pozostałych akt. Pozostałe akta przechowywane są w trzech kontenerach –chłodniach znajdujących się na ul. Na Załączu 2 oraz ul. Wielickiej 28, a oczekując na osuszenie. Szczegółowe zestawienie wydobytych akt znajduje się w sprawozdaniu dołączonym do niniejszego raportu.

Podczas ostatniego posiedzenia Zespołu, które odbyło się w dniu 26.08.2021 r. zarekomendowano dalsze działania, które powinny zostać podjęte w celu jak najlepszego zabezpieczenia uratowanej dokumentacji.

1. Skierowanie pisma do Archiwum Narodowego w Krakowie informującego o ilości uratowanych akt i sposobie ich zabezpieczenia;
2. Przygotowanie pod nadzorem Archiwum Narodowego w Krakowie dokumentacji pozwalającej na ustalenie jakie materiały uległy zniszczenia, jakie zostały uratowane oraz opracowanie ich ewidencji;
3. Rozpoczęcie (po konsultacji z Archiwum Narodowym w Krakowie) porządkowania, przepakowywania i inwentaryzowania dokumentacji, która po wysuszeniu, została zdezynfekowana.
4. Przekazywanie do suszenia i dezynfekcji dokumentacji, która podczas akcji wydobywczej została zamrożona, a następnie jej systematyczne porządkowanie, przepakowywanie i inwentaryzowanie.

Przewodniczący Zespołu

Antoni Fryczek

Zestawienie dokumentów wydobytych ze spalonych magazynów Archiwum Urzędu Miasta Krakowa na ul. Na Załączu 2

Opracowano na podstawie protokołów z wydobywania akt

Magazyn nr 1

W trakcie rozbiórki magazynu i wydobywania i zabezpieczania akt w magazynie nr 1 stwierdzono, że w wyniku pożaru większość przechowywanych w nim akt uległa spaleni. Odzyskano jedynie szczątkową ilość z przechowywanych w tym magazynie akt.

Przed pożarem w magazynie znajdowało się łącznie 5107 mb. akt, w tym 627 mb. dokumentacji archiwalnej (kat. A) oraz 4480 mb dokumentacji niearchiwalnej (kat. B). Wśród przechowywanych akt znajdowały się Książki meldunkowe, Karty Rejestru Mieszkańców, Karty Osobowe Mieszkańców oraz koperty dowodów osobistych

Wydobycie akt z magazynu nr 1 zostało potwierdzone protokołami o numerach 1086, 1412, 1414 – 1423. Łącznie wydobyto 5,4 mb. dokumentów. Po konsultacji z konserwatorem do liofilizacji zakwalifikowano 0,4 mb. dokumentacji, a do procesu suszenia i dezynfekcji 5 mb. akt. Niemal całkowitemu zniszczeniu uległy Książki Meldunkowe (uratowano 18 szt. z ponad 25 tys.), ok. 350 mb. Kart Obsługi Mieszkańców oraz ok. 244 mb. kopert dowodów osobistych.

Poniższa tabela przedstawia wydobyte dokumenty z magazynu nr 1

Lp	Typ dokumentacji	ilość mb. wydobytej po pożarze	Szczegółowy opis odratowanej dokumentacji w ramach zespołu
1	Wydział Spraw Społecznych	3,8	Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności
2	Kancelaria Prezydenta Biuro Współpracy Zagraniczne	0,4	Administracyjna obsługa wyjazdów za granicę
3	Prezydium Rady Narodowej Miasta Krakowa Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej	0,8	Akta osobowe
4	Książki Meldunkowe, Karty obsługi mieszkańców, koperty dowodów osobistych	1,5	

Magazyn nr 2

Podanie ostatecznej ilości mb uratowanych dokumentów będzie możliwe dopiero po zakończeniu procesu suszenia i uporządkowaniu w Archiwum Urzędu Miasta Krakowa.

Proces wydobywania i zabezpieczania dokumentacji w magazynie nr 2 trwał od 8 VI 2021 do 5 VIII 2021 br.

W magazynie przechowywane były materiały archiwalne oraz dokumentacja niearchiwalna Wydziału Architektury i Urbanistyki UMK. Przed wybuchem pożaru znajdowało się w nim łącznie 5974 mb. akt, w tym 1404 mb. dokumentacji archiwalnej (kat. A) oraz 4570 mb. dokumentacji niearchiwalnej (kat. B).

Wydobycie akt z magazynu nr 2 zostało potwierdzone protokołami z wydobycia o numerach 348 – 1411 i 1413. Łącznie udało się wydobyć 663 mb. dokumentów głównie z Wydziału Architektury.

Po konsultacji z konserwatorem do liofilizacji zakwalifikowano 608 mb. akt, a do procesu suszenia i dezynfekcji 55 mb akt.

Podkreślić należy, że powyższe wyniki mają wartość szacunkową. Podczas procesu zabezpieczania, dokumentację pozbawiano resztek pudeł archiwalnych, obwołut i teczek. Wymogi techniczne sprawiły, że każdy zafoliowany pakiet musiał być maksymalnie sprasowany. Papier miał przylegać jak najściślej do siebie, aby zminimalizować ilość powietrza pomiędzy poszczególnymi kartami. Po zakończeniu procesu suszenia lub liofilizacji, gdy akta zostaną zgodnie z przepisami uporządkowane, spakowane oraz umieszczone na półkach regałowych, należy spodziewać się zwiększenia objętości uratowanej części zasobu archiwum.

Magazyn nr 3

Magazyn nr 3 przeznaczony był na przechowywanie dokumentacji niearchiwalnej w większości z krótkim okresem przechowywania. Znajdowało się w nim łącznie 4724 mb. akt dokumentacji niearchiwalnej (kat. B). Z racji ogromnej skali zniszczeń spowodowanych pożarem oraz zainfekowania biologicznego dokumentacji w tym magazynie nie było możliwości wydobycia żadnych akt do przeprowadzenia procesu liofilizacji lub suszenia.

Magazyn nr 4

Proces ratowania i zabezpieczania dokumentacji w magazynie nr 4 trwał od 19 IV 2021 do 14 V 2021 br.

Magazyn nr 4 przeznaczony był na przechowywanie materiałów archiwalnych oraz dokumentacji niearchiwalnej. Znajdowało się w nim łącznie 4552 mb akt, w tym 3170 mb. materiałów archiwalnych (kat. A) oraz 1382 mb. dokumentacji niearchiwalnej (kat. B)

Wydobycie akt z magazynu nr 4 zostało potwierdzone protokołami z wydobycia o numerach 1 - 347. Łącznie udało się wydobyć 196 mb. dokumentów. Po konsultacji z konserwatorem do liofilizacji zakwalifikowano 174 mb. dokumentacji, a do procesu suszenia i dezynfekcji 22 mb akt.

Poniższa tabela przedstawia akta, które zostały wydobyte z magazynu nr 4:

Lp	Nazwa zespołu archiwalnego	Ilość mb przed pożarem	ilość mb wydobytej po pożarze	Szczegółowy opis odratowanej dokumentacji w ramach zespołu
1	Wydział Skarbu	832	33	Dzierżawy, sprzedaż nieruchomości. Sprzedaż lokali i budynków mieszkalnych. Wywłaszczenie nieruchomości. Przekształcenia użytkowania wieczystego. Wykupy mieszkań i nieruchomości
2	Wydział Geodezji	501	15	Podziały gruntów. Podziały nieruchomości. Komunalizacja mienia Skarbu Państwa
3	Wydział Organizacji i Nadzoru	110	25	Zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa, Dokumentacja Komisji Odznaczeń. Decyzje Prezydenta
4	Rady Narodowe	118	11	Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej, Wydział Przemysłu. Protokoły z posiedzeń Prezydium Rady Narodowej
5	Urzędy Dzielnicowej Rady Narodowej	213	8	Plany i sprawozdania w dzielnicach, przydział lokali zastępczych, wydział spraw lokalowych urzędu dzielnicowego. Protokoły posiedzeń Rady Dzielnicy. Ochrona Zabytków
6	Biuro Kontroli	98	19	Sprawozdania z kontroli. Kontrole wewnętrzne. Kontrole w jednostkach podległych
7	Budżet Miasta	193	7	Zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa. Budżet miasta Krakowa i jego zmiany
8	Pozostałe zespoły	2487	73	Dokumentacja Wydziału Kultury, Biuro Współpracy Zagranicznej, Biuro Zamiany Mieszkań, Koperty Dowodów Osobistych, Wnioski o Kartę Dużej Rodziny, Zezwolenia na sprowadzanie zwłok. Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego

 SEKRETARZ MIASTA
 Antoni Fryczek